

ПРЕДГОВОР

Фигурите на Стоян Михайловски и Пенчо Славейков са здраво обвързани помежду си във всякакъв смисъл – и външно-биографично, доколкото и двамата са в най-тесния кръг сътрудници на „Мисъл“ от създаването на списанието до самия му край, но още повече в литературноисторически аспект, доколкото творчеството им е знаково свързано с поствъзрожденския етап на българската литература, с разтварянето ѝ към универсални хоризонти.

Но те са обвързани и в своите отлики, по мястото, което литературният канон им е отредил: единият като първият, образцовият български сатирик, като поет и „трибун“, страстно и безостатъчно отдаден на политическата екстатика на своето време; другият – обратно – олимпийски извисен над „бренното“, над „стъгдата“ и „врявата на деня“, последователно отстояващ неокантианския императив за самоцелност на естетическото и с това решително проправил пътя на модернизма в българската култура.

Тъкмо тази обща, идентична дори в различията си роля на двамата творци, тяхната фундаментална положеност в модерното, ангажираността им с различни негови аспекти – в широчина и дълбочина – мотивира избора на обединяващия наслов на сборника (редно е тук да подчертаем заслугата на колегата Румен Шивачев – идеята за заглавието е неговият принос към сборника). Насловът разкрива амбицията на проекта да разгледа отделни аспекти на модерното в творчеството на двамата автори. Модерното преди всичко в един стеснен, естетически аспект. Но също и в по-широк аспект: например *политическото* и *религиозното* като форми, чрез които модерността навлиза в българското общество в края на XIX век. И разбира се – модерността като един цялостен концептуален ангажимент с дискурсите на *сатирическото* и *философското*, чиято противоположност в крайна сметка е по-скоро привидна, както доказва творчеството на първия от двамата.

Различни аспекти от този сложно, в някакъв смисъл антитетично конструиран сюжет се разискват в статиите, съставляващи настоящия сборник – отчасти пряко, чрез директна съпоставка, в строго литературен, естетически план (I дял), или пък в един външно-биографичен